

5. AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALI SZERVEZETE

22. § [Alkotmánybíróság Hivatala, főtitkár, köztisztviselők, SZMSZ]¹

- (1) Alkotmánybíróság igazgatási munkaszervezete az Alkotmánybíróság Hivatala, amely ellátja az Alkotmánybíróság szervezeti működtetési, ügyviteli és döntés-előkészítési feladatait.
- (2) Az Alkotmánybíróság Hivatalát a főtitkár vezeti. A főtitkárt az elnök javaslatára a teljes ülés választja meg. A főtitkár a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Kit.) szerinti közigazgatási államtitkári illetménysáv felső határának megfelelő összegű illetményre és közigazgatási államtitkári juttatásokra jogosult.
- (2a) A főtitkár minden naptári évben húsz munkanap vezetői pótszabadságot jogosult igénybe venni.
- (3) A főtitkár az elnök irányítása alatt végzi munkáját.
- (4) A főtitkár e törvényben és az Alkotmánybíróság ügyrendjében meghatározottak szerint közreműködik az Alkotmánybíróság döntéseinek előkészítésében.
- (5) Az Alkotmánybíróság Hivatalában foglalkoztatott köztisztviselőkre és munkavállalókra nézve a különleges jogállású szervekről és az általuk foglalkoztatottak jogállásáról szóló 2019. évi CVII. törvény rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni. Az elnök a közszolgálati jogviszony létesítését meghatározott iskolai végzettséghez, képzéshez, illetve gyakorlati időhöz kötheti.
- (6) Az Alkotmánybíróság Hivatalának szervezetére és működésére vonatkozó szabályokat az Alkotmánybíróság Szervezeti és Működési Szabályzata állapítja meg.
- (7) Az Alkotmánybíróság Hivatalának költségvetési, pénzügyi, gazdálkodási, üzemeltetési, fenntartási, gépkocsi-üzemeltetési és humánpolitikai feladatait a gazdasági főosztály látja el. A gazdasági főosztályt a gazdasági főigazgató vezeti. A gazdasági főigazgató az Alkotmánybíróság Hivatalának helyettes vezetője. A gazdasági főigazgató a Kit. szerinti helyettes államtitkári illetménysáv felső határának megfelelő összegű illetményre és helyettes államtitkári juttatásokra jogosult.

¹ A szerzők közötti munkamegosztás a következő volt: Klicsu László – Zakariás Kinga: 1.1., 2–3., 6.; Orbán Endre 1.2.; 4–5.

- (8) A gazdasági főigazgató minden naptári évben húsz munkanap vezetői pótszabadságot jogosult igénybe venni.**

Ügyrend

22. § (1) A főtitkár személyére az elnök tesz javaslatot a teljes ülésnek, és a teljes ülés választja meg nyílt szavazással.
- (2) Ha a szavazás eredménytelen, az elnök újabb javaslata alapján újabb választási fordulókat kell tartani.
24. § (1) Az Alkotmánybíróságon foglalkoztatott köztisztviselők a szervezeti és működési szabályzatban meghatározottak szerint
- a) alkotmánybírói törzskari tagozódásban az alkotmánybíró részére döntés-előkészítési és az alkotmánybíró által meghatározott egyéb feladatokat, illetve
 - b) egyéb szervezeti egységekben a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott feladatokat látnak el.
- (2) Az Alkotmánybíróságon foglalkoztatott köztisztviselők és munkavállalók nyilvános politikai szereplést nem vállalhatnak, politikai tevékenységet végző szervezetben tisztséget nem viselhetnek, jogalkotási feladatokban nem vehetnek részt, továbbá nem végezhetnek más olyan tevékenységet, illetve nem tanúsíthatnak olyan magatartást, amely az Alkotmánybíróság jó hírnevét és pártatlanságát veszélyezteti.
- (3) Az Alkotmánybíróságon foglalkoztatott köztisztviselők és munkavállalók a folyamatban lévő ügyek tekintetében a döntések előkészítése és a döntések tervezetének tartalma tekintetében titoktartásra kötelezettek, továbbá a folyamatban lévő ügyekben a média részére nyilatkozatot nem adhatnak.

Tartalom

1. Szövegtörténet	203
1.1. A (1)–(3) és (7)–(8) bekezdés szövegtörténete	203
1.2. Az (5)–(6) bekezdés szövegtörténete	204
2. Az Alkotmánybíróság Hivatala	205
3. Az Alkotmánybíróság főtitkára	206
4. Az Alkotmánybíróság Hivatalában foglalkoztatott köztisztviselők és munkavállalók	207
4.1. A köztisztviselők	207
4.2. A közszolgálati jogviszony	211
4.3. A köztisztviselők feladatai	213
5. A Szervezeti és Működési Szabályzat	215
6. Az Alkotmánybíróság Hivatalának szervezeti működtetési feladatai és a gazdasági főigazgató	216

1. Szövegtörténet

1.1. A (1)–(3) és (7)–(8) bekezdés szövegtörténete

A régi Abtv. eredetileg csak az Alkotmánybíróság Hivataláról szólt, és semmilyen szabályt nem tartalmazott a főtitkára vonatkozóan. Mindössze annyit mondott ki, hogy az ügyvitel és előkészítés teendőit az **Alkotmánybíróság Hivatala** látja el, illetve az Alkotmánybíróság Hivatalának szervezetére és működésére vonatkozó szabályokat az Alkotmánybíróság ügyrendje állapítja meg (18. § (1)–(2) bekezdés). A régi Abtv. javaslatának az indokolása szerint a Hivatal szűk létszámú hivatali apparátus, amely az Alkotmánybíróságot segíti, ellátja az ügyvitel és előkészítés teendőit.

Az Ideiglenes Ügyrend szerint az Alkotmánybíróság feladat- és hatáskörét – többek között – az Alkotmánybíróság főtitkára és az Alkotmánybíróság Hivatala útján gyakorolta [1. § *f*) pont]. Az Alkotmánybíróság Hivatala a gyakorlatban **két szervezeti egységből** épült fel: az Alkotmánybíróság szakmai működését kiszolgáló igazgatási szervből, a Főtitkárságból és működésének gazdasági feltételeit biztosító gazdasági részből.² A Főtitkárság alapfeladatai a kezdetektől a következők voltak: a teljes ülések előkészítése, az irodai-ügyviteli munka, az indítványok valamilyen szűrése, a könyvtárszolgálat és a számítástechnika működtetése.³ Ennek megfelelően a következő szervezeti egységekből állt: indítványelemző csoport, kezelő iroda, könyvtár, számítástechnikai csoport. A gazdasági részleg pedig a pénzügyi és számviteli osztályból, a nemzetközi ügyek intézőjéből, a munkaügyi ügyintézőből és az ellátási osztályból állt.⁴

A **főtitkár** személyről a teljes ülés döntött. Az Ideiglenes Ügyrend 13. §-a értelmében az Alkotmánybíróság Hivatalának a vezetője a főtitkár, akinek a jogállása az államtitkáréval azonos. A főtitkár az Alkotmánybíróság elnökének irányítása alatt végzi munkáját. A főtitkár feladatkörére és az irányítása alá tartozó szervezeti egységek működésére vonatkozó részletes szabályokat az Ügyviteli Szabályzat állapította meg.

Az Ideiglenes Ügyrend az eljárás megindításánál szabályozta a beadvány alapján tehető intézkedéseket (22. §), továbbá külön a főtitkári előkészítő eljárást (23. §). Eszerint az Alkotmánybíróság főtitkára a beadványt megvizsgálja, alkalmas-e az alkotmánybíróági eljárás megindítására. Ha igen, akkor azt a főtitkár – szignálás végett – az Alkotmánybíróság elnökének bemutatja. Ha nem, akkor a főtitkár az Ideiglenes Ügyrend szerint a 25. §-ban foglalt intézkedéseket tehet meg, amely az előadó alkotmánybírói intézkedéseit tartalmazta (hiánypótlás, áttétel, egyesítés, elkülönítés, visszautasítás). Az Ideiglenes Ügyrend ugyanis ezeknek az intézkedéseknek a meghozatalára a főtitkárt is feljogosította. A főtitkári intézkedés formája ugyanakkor nem végzés volt, hanem úgynevezett főtitkári levél. Eszerint az Alkotmánybíróság hatáskörébe nem tartozó (és máshová áttenni nem érdemes) beadványokat a főtitkár „az alkotmánybíróági eljáráson kívül” intézte el: formakötöttség nélküli levélben tájékoztatta a beadvány

² HOLLÓ (2015) i. m. 50.

³ Az alkotmánybíráskodás első három évében a sajtómunka, a szövívőség is a főtitkár feladatai közé tartozott, de később a sajtófőnök vette át a sajtóval való kapcsolattartást és az átkerült az elnöki titkársághoz. HOLLÓ (2015) i. m. 50.

⁴ HOLLÓ (2015) i. m. 50.

előterjesztőjét, hogy az ügygel az Alkotmánybíróság nem foglalkozhat. Ha az indítványozó ebbe nem nyugodott bele, és ezt újabb levélben jelezte, akkor már alkotmánybírói testület, hármastanács elé került beadványa, amely formális végzést hozott vagy esetleg mégis érdemben elbírált az ügyet.⁵

Az előadó alkotmánybírók az ügyet további érdemi elbírálásra a főtítkár útján terjesztették a teljes ülés, illetőleg a háromtagú tanács elé [Ideiglenes Ügyrend 34. § (1) bekezdés]. A teljes ülésről az emlékeztető⁶ a főtítkár készítette el, aki – egy rövid intermezzót leszámítva⁷ az ülésen (a zárt ülésen is) részt vett, és az emlékeztetőt az elnökkel együtt írta alá.

A Hivatalon belül a főtítkár és a gazdasági vezető (akkoriban a gazdasági főosztály vezetője) feladatainak elkülönítés nem jelent meg sem a régi Abtv., sem az Ideiglenes Ügyrend rendelkezései között. Ennek a kérdésnek a szabályozását az Ideiglenes Ügyrend 1. § (2) bekezdése az Ügyviteli Szabályzatra hagyta. Az ügyviteli szabályzatot a 6/2006. (VII. 11.) Tü. határozat tartalmazta.

A főtítkár és a gazdasági vezető feleadatainak a törvényi szintű elkülönítése a különleges jogállású szervekről és az általuk foglalkoztatottak jogállásáról szóló 2019. évi CVII. törvény alapján történt meg, amelynek 109. §-a beiktatta a gazdasági főosztályról és a gazdasági főigazgatóról szóló rendelkezést az Abtv.-be a 22. § (7) bekezdésébe. Egyúttal rögzítette, hogy a főtítkár a közigazgatási államtitkár, a gazdasági főigazgató pedig a helyettes államtitkári illetményes felső határának megfelelő összegű illetményre és juttatásokra jogosult. Egy későbbi módosítással került be az Abtv. 22. §-ába a (2a) és a (8) bekezdése, amelyek a főtítkár, illetve a gazdasági igazgató számára biztosítanak minden naptári évben húsz munkanap vezetői pótszabadságot.⁸

1.2. Az (5)–(6) bekezdés szövegtörténete

A régi Abtv. nem tartalmazott utalást az alkotmánybírák munkatársaira; a régi Abtv. 18. § (1) bekezdése csupán azt rögzítette, hogy „az ügyvitel és előkészítés teendőit az Alkotmánybíróság Hivatala látja el.” A (2) bekezdés értelmében pedig az Alkotmánybíróság Hivatalának szervezetére és működésére vonatkozó szabályokat az Alkotmánybíróság ügyrendje állapította meg.

⁵ SÓLYOM (2001) i. m. 21. Az Ügyrend csak 2009. január 5-től egészült ki azzal – a korábban ténylegesen követett gyakorlatnak megfelelően – hogy abban az esetben, ha a beadvány előterjesztője a főtítkárnak az intézkedését (tájékoztatását) nem fogadja el, a főtítkár az indítványt - szignálás végett - az elnöknek bemutatja.

⁶ Az Emlékeztető eredetileg kizárólag az adott ügyben elfogadott teljes ülési álláspont rögzítése volt, és csak 1998 végén merült fel az Emlékeztető bővítése az alkotmánybírói felszólalások rögzítésével. HOLLÓ (2015) i. m. 136.

⁷ Az Alkotmánybíróság Ügyrendi Bizottsága 1990 októberében „Előterjesztést” nyújtott be a teljes üléshez, amely kizárta volna a főtítkárt a teljes ülésről és megszüntette volna a teljes ülést előkészítő tevékenységét (napirend-összeállítási javaslat, ülésanyagok alkotmánybírókhoz való eljuttatása), így a feladata az ülések dologi feltételeinek biztosítása és – az elnök rendelkezése alapján – az ülések kitzúzése lett volna. HOLLÓ (2015) i. m. 136.

⁸ Az egyes törvényeknek a különleges jogállású szervekről és az általuk foglalkoztatottak jogállásáról szóló 2019. évi CII. törvény hatálybalépésével összefüggő, valamint jogharmonizációs célú módosításáról szóló 2020. évi XIX. törvény 65. § -a.

Mindazonáltal az **alkotmánybírósági tanácsadók** a régi Ktv. 1. § (2) bekezdése értelmében **köztisztviselőnek minősültek**, akiknek a közszolgálati jogviszonyára – törvény eltérő rendelkezése hiányában – e törvény rendelkezéseit kellett alkalmazni. A jogviszonyban megnyilvánult a közszolgálati jogviszony sajátos, az általános munkaviszonytól eltérő, közbizalmi jellege a jogviszony keletkezésére és megszűnése tekintetében. Ennek megfelelően az alkotmánybírósági munkatársak jogviszonya is – fő szabályként – határozatlan időre létesült, kinevezéssel, illetve annak elfogadásával, és a felmentésre szigorú feltételekkel kerülhetett csak sor.

A korábbi szabályozáshoz képest az **Abtv. nívuma**, hogy immár **nem pusztán az Alkotmánybíróság Hivataláról tesz említést, hanem a főtitkárról és a köztisztviselőkről is**. A 22. § (5) bekezdésnek a jogszabály hatálybalépésekor hivatalos szövege szerint „az elnök az Alkotmánybíróság Hivatalában foglalkoztatott köztisztviselőkre nézve a közszolgálati jogviszony létesítését a köztisztviselők jogállásáról szóló törvényben foglaltakon túlmenően meghatározott iskolai végzettséghez, képzéshez, illetve gyakorlati időhöz kötheti.” Időközben a jogalkotó a régi Ktv.-t hatályon kívül helyezte,⁹ annak helyét pedig a Kttv., vette át, amelyet a 2. § értelmében – törvény eltérő rendelkezése hiányában – az Alkotmánybíróság Hivatalának köztisztviselőjének és közszolgálati ügykezelőjének közszolgálati jogviszonyára is alkalmazni kellett.

Végül a Küt., módosította az Abtv. 22. § (5) bekezdését 2020. január elsejével, amely ekkor nyerte el a jelenleg hatályos változatát. Az új szabályozás immár külön mondatban utal arra, hogy az Alkotmánybíróság Hivatalában foglalkoztatott köztisztviselőkre és munkavállalókra a Küt. rendelkezései az irányadók, és külön mondatban rögzíti az elnök azon jogkörét, amely szerint a közszolgálati jogviszony létesítését iskolai végzettséghez, képzéshez, illetve gyakorlati időhöz kötheti. Erre párhuzamosan a Küt. is utal: a 6. § (2) bekezdése értelmében ugyanis a munkáltató, vagyis az Alkotmánybíróság esetében az elnök az álláshelyen ellátandó feladatok figyelembevételével szabályzatban határozza meg az álláshely betöltésének szakmai feltételeit, így különösen *a)* az iskolai végzettséget, *b)* a szakképzettséget, szakképzést, *c)* a közigazgatási alap-, illetve szakvizsga, jogi szakvizsga, tudományos fokozat meglétét, egyéb közigazgatási tanulmányokat, *d)* a nyelvismeretet, *e)* a szakmai tapasztalatot, és *f)* a képzési kötelezettség teljesítését.

A régi Abtv. 18. § (2) bekezdése **az Alkotmánybíróság Hivatalának szervezetére és működésére vonatkozó szabályokat** az Alkotmánybíróság ügyrendjére, míg az új Abtv. a Szervezeti és Működési Szabályzatára utalta. Ez a rendelkezés a jogszabály hatálybalépése, azaz 2012. január 1-je óta változatlan.

2. Az Alkotmánybíróság Hivatala

Az Alkotmánybíróság Hivatala az Abtv. 22. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság **igazgatási munkaszervezete**, amely több, jellegében teljesen eltérő feladatot lát el: egyrészt az Alkotmánybíróságot mint költségvetési fejezetet működteti, másrészt

⁹ Ld. a közszolgálati tisztviselőkről szóló törvénnyel összefüggő átmeneti, módosuló és hatályát veszítő szabályokról, valamint egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2012. évi V. törvény 59. § (1) bekezdés *a)* alpontja.

az Alkotmánybíróságot, mint testületet a hatáskörei gyakorlásában segíti (ügyviteli és döntés-előkészítési feladatok).

A működtetés is alapvetően minden elemében az Alkotmánybíróság tagjainak a szolgálatát jelenti, az ehhez szükséges személyzet és infrastruktúra biztosítását. Ez feladat minden, a költségvetési szerveknél általában ellátandó (szervi) feladatot magában foglal. Az ügyviteli és döntés-előkészítési feladatok ezzel szemben szorosan az Alkotmánybíróság tagjainak a szakmai munkájához, a hatáskörök gyakorlásához tapadnak.

Az Alkotmánybíróság Hivatalának önálló szervezeti egységei az alkotmánybírói törzskarok, az elnöki kabinet, az Alkotmánybíróság volt elnökének titkársága, a főtitkárság és a gazdasági főosztály. A Hivatalt illetően az Alkotmánybíróság elnöke gyakorolja mindazon feladat- és hatásköröket, szakmai és szervezeti irányítói jogkörébe tartozó feladatokat, melyeket részére az Abtv. (vö. Abtv. 17. §) meghatároz: irányítja az Alkotmánybíróság Hivatalát; gyakorolja a munkáltatói jogokat az Alkotmánybíróság Hivatalának köztisztviselői és munkavállalói felett.

Az önálló szervezeti egységek vezetői az Alkotmánybíróság elnökének irányítása és intézkedései alapján önállóan vezetik a szervezeti egységeiket. A főtitkár nem felettese az önálló szervezeti egységek vezetőinek, részükre, illetve a főtitkárság kivételével az önálló szervezeti egységeknél foglalkoztatottak részére utasítást nem adhat (SZMSZ II. 4.3. pont).

A **főtitkárság** látja el az Alkotmánybíróság Hivatalában az indítványelemzői, iratkezelési, informatikai, a nyilvánossággal kapcsolatos egyes tájékoztatási feladatokat, működteti az Alkotmánybíróság könyvtárát, elősegíti az Alkotmánybíróság Hivatalának érdemi szakmai munkáját. A főtitkárság ellátja az Alkotmánybíróság teljes ülésének előkészítésével és lebonyolításával kapcsolatos feladatokat, valamint – együttműködve a tanácsvezető alkotmánybírói törzskarával – közreműködik az öttagú tanácsok üléseinek előkészítésében. A főtitkárságot az Alkotmánybíróság elnökének irányítása mellett a főtitkár vezeti (SZMSZ II. 10. pont). A főtitkárságon a főtitkár munkáját a főtitkársági titkárságvezető, az indítványelemzők az informatikus(ok), a kezelőiroda és a könyvtárvezető segíti (SZMSZ II. 10.2. pont).

3. Az Alkotmánybíróság főtitkára

A főtitkár jogállásának alapvető szabályait – a régi Abtv.-vel ellentétben – már tartalmazza az Abtv. A főtitkárt az Abtv. 22. § (2) bekezdése alapján **az elnök javaslata alapján a teljes ülés választja** meg. Az Abtv. nem tartalmaz arra vonatkozó rendelkezést, hogy a teljes ülés milyen időtartamra választja meg a főtitkárt. Tekintettel azonban arra, hogy a főtitkár az elnök irányítása alatt végzi munkáját, a főtitkár megbízási ideje adott esetben igazodhat az elnök megbízásának időtartamához.

A főtitkár **illetménye és juttatásai** tekintetében az Abtv. a Kit.-re utal, és a közigazgatási államtitkári illetményesáv felső határának megfelelő összegű illetményre és a közigazgatási államtitkár juttatásaira jogosítja. Ezen túlmenően minden naptári évben húsz munkanap vezetői pótszabadságot jogosult igénybe venni.

Az Abtv. 17. § h) pontja kimondja, hogy az elnök irányítja az Alkotmánybíróság Hivatalát. Ezzel összhangban rendelkezik az Abtv. 22. § (3) bekezdése akként, hogy a főtitkár az elnök irányítása alatt végzi munkáját. A főtitkár **vezeti az Alkotmánybí-**

róság Hivatalát. E jogköre alapján a főtitkár ellátja az Alkotmánybíróság Hivatalának részleges irányításával kapcsolatos feladatokat.

A főtitkár Abtv. 22. § (4) bekezdésében rögzített feladata az Alkotmánybíróság döntéseinek előkészítésében való közreműködés, amelyet az SZMSZ részletez. Ennek megfelelően a szakmai feladatai közül az első az ügyek előkészítése arra, hogy azok a megfelelő döntési fórum (egyesbíró, az Alkotmánybíróság elnöke, az elnöki szignálás után előadó bíró, öttagú tanács, teljes ülés) elé kerüljenek. Ebbe a körbe tartozik az alkotmánybírósági eljáráshoz kapcsolódó főtitkári előkészítő, indítványelemzői feladatoknak, az elnöki szignálás és az egyesbírói eljárás előkészítésének szakmai és operatív irányítása, valamint a teljes ülés napirendi javaslatának összeállítása az elnök részére. Az ügyek szétosztását követő szakmai feladat egyrészt a testületi ülések napirendjének, a tervezetek, feljegyzések és egyéb dokumentumok belső közzététele, a testületi ülések működésének koordinálása, és ennek érdekében együttműködés a tanácsvezető alkotmánybírókkal és törzskari munkatársaikkal, másrészt a teljes ülés emlékeztetőjének elkészítése és közzététele, a teljes ülésekről készült hangfelvételek megőrzése az Ügyrendben meghatározott ideig. Hasonlóképpen a döntések előkészítéséhez kapcsolódó szakmai feladat a javaslattétel az egyes szabályzatok elfogadására, illetve módosítására, a gazdasági szabályzatok kivételével a belső szabályzatok tervezeteinek előkészítése.

A főtitkárnak nem csupán az Alkotmánybíróság döntéseinek előkészítésével kapcsolatosan vannak feladatai, hanem a döntést követően is. Így a főtitkár feladata az Alkotmánybíróság hivatalos kiadványainak, az Alkotmánybíróság honlapjának, hírlevelének és a hivatali belső tájékoztatási honlapnak a szerkesztése és kiadása és az Alkotmánybíróság határozatai idegen nyelvre történő fordításának koordinálása.

A főtitkár az Alkotmánybíróság Hivatalának vezetése körében összehangolja és ellenőrzi a vezetése alá tartozó önálló szervezeti egység alkalmazottai munkájának irányítását, elemzi és értékeli a vezetése alá tartozó önálló szervezeti egység tevékenységét, kiadmányozza a feladatkörükbe tartozó iratokat, irányítja a könyvtárat. Ezen túlmenően tartja a kapcsolatot a központi közigazgatás szerveivel és az Országgyűlés Hivatalával, közreműködik az Alkotmánybíróságról szóló nyomtatott és elektronikus kiadványok előkészítésében és részt vesz az Alkotmánybíróságnak a nyilvánossággal és a kommunikációval kapcsolatos egyes feladatainak ellátásában, közreműködik az alkotmánybírósági közlemények előkészítésében és kiadásában. Végül átveszi és kezeli az alkotmánybírók és a nyilatkozattételre kötelezett köztisztviselők vagyonyi-nyilatkozatait, felügyeli az ezzel kapcsolatos adatszolgáltatásokat, közzéteszi a nyilvános vagyonyi-nyilatkozatokat és teljesíti az Alkotmánybíróság Hivatala kezelésében lévő közérdekű adatok kiadására irányuló igényeket.

4. Az Alkotmánybíróság Hivatalában foglalkoztatott köztisztviselők és munkavállalók

4.1. A köztisztviselők

Az Alkotmánybíróságon **köztisztviselői álláshelyek** az alkotmánybírói törzskarok, a főtitkárság és az elnöki kabinet jogász munkatársi, titkárságvezetői, valamint a fő-

titkárság és a gazdasági főosztály további munkatársi álláshelyei, ide nem értve a szakmunkás, a garázmesteri, a gépkocsivezetői és az egyéb fizikai alkalmazotti álláshelyeket. Ezzel összhangban az új SZMSZ külön szabályozza a jogász álláshelyen foglalkoztatott köztisztviselők előmenetelét (itt megtartva az érdemi jogász munkatárs, a tanácsadó és főtanácsadó kategóriákat, valamint a főtítkárságon az indítványelemző jogász munkatársak és az elnöki kabinetben az elnöki kabineti jogász munkatársak kategóriáját); a felsőfokú végzettséggel rendelkező köztisztviselők előmenetelét (különösen a főtítkárság, a gazdasági főosztály és az elnöki kabinet felsőfokú végzettségű munkatársai, továbbá a felsőfokú végzettségű titkárságvezetők); valamint a középfokú végzettséggel rendelkező köztisztviselők előmenetelét (középfokú végzettségű titkárságvezetők, valamint a gazdasági főosztály középfokú végzettségű munkatársai).

Az Abtv. 22. § (5) bekezdése a **Küt.** szabályozására utal, mint amelyet „**megfelelően alkalmazni**” **szükséges** az Alkotmánybíróságon foglalkoztatott köztisztviselőkre és munkavállalókra. Ennek áttekintése előtt ugyanakkor érdemes felidézni a korábbiakban alkalmazni rendelt háttérjogszabályokat. A hatályos szabályozás kialakítása ugyanis magán viseli a szabályozás eddigi története során kialakult egyes fogalmi kategóriákat amint az a tanácsadói és főtanácsadói címek esetében látható lesz.

Történetileg először az Alkotmánybíróság személyi állományának kialakítása az Alkotmánybíróság 1989. decemberi és 1990. januári értekezletein kezdődött meg. A jogász munkatársak **kiválasztásában** a fő szempont az alkotmánybírói autonómia biztosítása volt, amelynek megfelelően – Kilényi Géza ötlete alapján – kialakult az ún. stáb rendszer vagy törzskar, amelyek a bírák egymástól független „kisszervezeteiként”, az alkotmánybíráskodás „háttérszervezeteiként” működtek.¹⁰ Az alkotmánybíró irányításával ők végezték a teljes ülés és a háromtagú tanács napirendjére kerülő, az előadó alkotmánybíró által jegyzett határozattervezetek szakmai előkészítését, valamint a teljes ülés napirendjén szereplő egyéb ügyek szakmai előkészítését a teljes ülés számára előterjesztett írásos feljegyzésekkel.¹¹

Az elsőként alkalmazandó háttérjogszabály, a régi Ktv. rendelkezései alapján az Alkotmánybíróság Hivatalában – az Országgyűlés Hivatalához, valamint az Állami Számvevőszékhez hasonlóan – **főtanácsadói és tanácsadói munkakörök** voltak létesíthetők [32. § (2) bekezdés], határozatlan időre. Bár a régi Ktv. részletesen szabályozta az összeférhetetlenséget [21–22. §], az Alkotmánybíróság már ekkor fontosnak tartotta, hogy a 14/1991. (IX. 30.) Tü. határozatban speciális szabályokat állapítson meg. Ennek értelmében az Alkotmánybíróság munkatársai nyilvános politikai tevékenységet nem folytathatnak, politikai tevékenységet végző szervezetben tisztséget nem viselhetnek; pártok, társadalmi szervek vagy állami szervek jogszabályi koncepciójának megalkotásában közvetlenül nem vehetnek részt, a kodifikáció szövegezési szakaszában nem működhetnek közre. Ezen túlmenően a folyamatban lévő ügyekben, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó ügyekben – a meghatalmazottak kivételével – a sajtó részére nyilatkozatot nem adhatnak és egyéb olyan magatartást sem tanúsíthatnak, amely alkalmas arra, hogy az Alkotmánybíróság pártatlanságát kétségbe lehessen vonni.

¹⁰ HOLLÓ (2015) i. m. 45, 49.

¹¹ Uo. 61.

A 4/1992. (VII. 9.) Tü. határozat rendelkezett először a **főtanácsadói és tanácsadói besorolási feltételekről**, és rendkívül magas követelményeket támasztott a kinevezési feltételeket illetően.¹² Ennek értelmében főtanácsadói besorolást kaphatott az, aki egyetemi, főiskolai oktató, tudományos kutató és a jogtudomány területén legalább kandidátusi fokozattal rendelkezett; legfelsőbb bírósági bíró; legfőbb ügyészségi ügyész; minisztérium vagy országos hatáskörű szerv fősztályvezetője (vagy erre a beosztásra hivatalos ajánlatot kapott); illetve az, aki 20 éves jogi képesítéshez kötött munkaviszonnyal és jogi szakvizsgával rendelkezett. Tanácsadói besorolást pedig az kaphatott, aki a jogtudomány területén egyetemi-főiskolai oktató, tudományos kutató, legalább tíz éves gyakorlattal; bíró vagy ügyész legalább tíz éves gyakorlattal; minisztérium, illetve országos hatáskörű szerv fősztályvezető helyettese; illetve tíz éves jogi képesítéshez kötött munkaviszonnyal és jogi szakvizsgával rendelkezett. Azt, hogy a megbízást mennyire nem volt reális elképzelés a szakmai karrier csúcán álló jogászokra korlátozni, jól mutatja, hogy már egy évvel később módosítani kellett a besorolási feltételeket. A 8/1993. (V. 25.) Tü. határozat kiterjesztette a tanácsadóvá válás lehetőségét azokra, akik más minőségben dolgoztak a fent megjelölt munkaköri helyen (pl. bírósági fogalmazó), feltéve, hogy a szakvizsgát meghatározott ideig leteszik, valamint azokra a legalább egy éve főtanácsadói, illetve tanácsadói helyen dolgozó munkatársakra, akik jogi szakvizsgával és öt év közszoigazgatási jogviszonnyal rendelkeztek.

Ezt követően a besorolás feltételei a 6/1999. (XI. 16.) Tü határozatban ismét módosultak. A főtanácsadói megbízásnál a tíz éves, tanácsadók esetén öt éves szakmai gyakorlat előírása révén a szabályozás ismét tovább közelített a ma hatályos előírásokhoz. Emellett a 6/1999. (XI. 16.) Tü. határozat a közigazgatási szakvizsga megléte esetére felmentési lehetőséget biztosított a jogi szakvizsga követelménye alól. A Tü. határozat a tíz éves gyakorlat követelménye alól a PhD-val rendelkező oktatók és kutatók, valamint a legfelsőbb bírósági bírók, legfőbb ügyészségi ügyészek és meghatározott hivatalok fősztályvezetője vagy főtanácsadója esetén tett kivételt. Az öt éves gyakorlat alól pedig csak az utóbbi esetben.

Az **egyre szigorodó kritériumok** mára oda vezettek, hogy a tanácsadói címhez a legalább ötéves szakmai tapasztalat mellett immár jogi szakvizsgára vagy tudományos fokozatra (PhD) van szükség. Ezen felül a főtanácsadó esetében megmaradt a legalább tízéves szakmai tapasztalat kritériuma. A PhD fokozat megléte tehát ma már nem kiváltja a tíz éves gyakorlatot, hanem a jogi szakvizsgával együtt vagylagos feltételét képezi mind a tanácsadói, mind pedig a főtanácsadói kinevezésnek.

Az alkotmánybírák munkatársait szokás „**törzskar**” elnevezéssel illetni, amely kategóriát az Abtv. nem alkalmazza, azonban a hatályos Ügyrend 24. § (1) bekezdés a) alpontja igen. Az elnevezés elsőként a 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozattal az Alkotmánybíróság hivatalos lapjában közzétett Ideiglenes Ügyrend 1. § (2) bekezdésében jelent meg, de a részletes szabályok megállapítását az Alkotmánybíróság Ügyviteli Szabályzatába utalta. Maga az Ideiglenes Ügyrend még egy helyen utalt kifejezetten az alkotmánybírói törzskari munkatársakra amennyiben kimondta, hogy az alkotmánybírói főtanácsos és tanácsos feladata az Emlékeztető elkészítése a háromtagú tanács üléséről [39. § (6) bekezdés]. Tehát a tanácsadói jelenlétet a háromtagú tanácsok ülésén a főtit-

¹² ORBÁN-ZAKARIÁS i. m. 108–115.

kár teljes ülésen való részvételéhez hasonlóan „kényelmi szempontok” indokolták.¹³ E ponton érdemes megjegyezni azt is, hogy az alkotmánybíró-sági munkatársak bár továbbra is az alkotmánybíró vezetése alatt álltak, az Ideiglenes Ügyrend 6. § c) pontja rendelkezett a munkáltatói jogok gyakorlásáról, és azt általánosan, az Alkotmánybíró-ság összes dolgozója tekintetében az elnök hatáskörébe utalta.

Az **alkotmánybíró-sági munkatársak száma** 2000-ben kettőről háromra emelkedett alkotmánybíróként. A főtanácsadók és tanácsadók mellett egy-egy jogász végzettségű személyi titkár segítette az alkotmánybíró munkáját.¹⁴ A személyi titkár pozíciót a régi SZMSZ szüntette meg, amely egyúttal egységes szerkezetbe foglalta az Alkotmánybíró-ság Hivatala Szervezeti és Működési Szabályzatát, amelyet a 7/2006. (VIII. 28.) Tü. határozat határozott meg. Ebben jelent meg először az „érdemi munkatárs” elnevezés.

A személyi titkári pozíció megszüntetése után a törzskar jogász állománya három főben állandósult, amely mind a mai napig irányadó. Ezt követően az alkotmánybíró-sági tanácsadók elnevezése „**az alkotmánybírói törzskar állományába tartozó jogász érdemi munkatárs**”, amely utal a pozíció betöltéséhez szükséges jogász végzettségre, valamint az alkotmánybíróhoz kötöttségére is. Figyelmen kívül hagyja azonban azt, hogy az érdemi munkatársak köztisztviselők, akik fölött az Alkotmánybíró-ság elnöke gyakorolja a munkáltatói jogokat. **A pozíció betöltéséről a bírák alapvetően szabadon döntenek**, mivel a munkatársak az alkotmánybírák törzskarában dolgoznak, de a státusz jellege behatárolja a döntési szabadságukat, és először az állományban lévő munkatársak közül kell választaniuk. A tisztség betöltésének egyetlen objektív feltétele van: a jogi diploma. Ez igazodik a pozíció bizalmi jellegéhez, de nem zárja ki azt, hogy az alkotmánybíró magasabb követelményeket támasszon a munkatársaival szemben, illetve az Abtv. 22. § (5) bekezdésének második mondata értelmében az elnök is előírhat különféle képesítési és gyakorlati időhöz kapcsolódó követelményeket.

E ponton érdemes utalni arra is, hogy nem ez az egyedüli módja az alkotmánybíró-sági állomány meghatározásának. **Nemzetközi kitekintésben** ugyanis klasszikusnak nevezhető elhatárolási különbség a bírák és tanácsadók viszonyrendszere tekintetében az, hogy a tanácsadók közvetlenül a bírák mellé rendelt állandó munkatársak-e (pl. Csehország, Németország, Olaszország, Portugália, Spanyolország), vagy pedig egy központi rendszerben, ún. *poolban* foglalnak helyet (pl. Lettország, Románia, Törökország), és egyes ügyek révén kerülnek munkatársi kapcsolatba a különböző bírákkal. Ezek közül egyes esetekben a munkatársak nem az elnök alá vannak rendelve, hanem a hivatalvezető főtitkár alá (pl. Horvátország, Litvánia, Lengyelország, Szlovénia).¹⁵ Létezik ugyanakkor vegyes rendszer is, például Spanyolországban, ahol ugyan a főtitkár alatt helyezkednek el az ún. *pool* tanácsadók, de a bíráknak is van 2-2 külön tanácsadója.¹⁶

Végül a köztisztviselők köréből külön ki kell emelni a volt elnök titkárságát [Abtv. 20. § (5) bekezdése], az elnöki kabinetet és a főtitkárságon dolgozókat.

¹³ SÓLYOM (2001) i. m. 23.

¹⁴ SEREG (2005) i. m. 113.

¹⁵ DÜRR i. m. 214.

¹⁶ COSTINESCU–BENKE i. m. 20–21.

4.2. A közszolgálati jogviszony

Az Abtv. 22. § (5) bekezdésében szereplő „**közszolgálati jogviszony**” fogalom megértéséhez a köztisztviselők jogállását érintő hatályos jogszabályhoz, a Küt. áttekintéséhez szükséges fordulni, amelynek nyomán módosult az Abtv. jelen fejezetben tárgyalt rendelkezése és az Alkotmánybíróság új SZMSZ-t fogadott el. Az új SZMSZ az Alkotmánybíróság Hivatalának a korábban meghatározott struktúráját nem érintette, így tradicionális okokból megtartotta az érdemi munkatárs, a tanácsadó, főtanácsadó elnevezéseket, ugyanakkor a jogszabályi keretekhez igazodva a köztisztviselőket besorolta a Küt.-ben szabályozott kategóriákba. Így 2020. június 1-jével kezdődően a tanácsadók és főtanácsadók egységesen vezető-főtanácsosokká váltak, mindazonáltal a címek használata és az azokkal járó bérjellegű különbségtétel fennmaradt.

A Küt. 21. §-a definiálja a közszolgálati jogviszonyt, mint amely a köz szolgálata és munkavégzés céljából létesített különleges jogviszony. A (2) bekezdés értelmében a közszolgálati jogviszony a különleges jogállású szerv mint munkáltató és a köztisztviselő mint foglalkoztatott között jön létre. A közszolgálati jogviszony továbbra is ki nevezéssel és annak elfogadásával, határozatlan időre és teljes munkaidőre jön létre.

A Küt. a hatálya alá tartozó szervek két csoportját különbözteti meg az álláshelyek besorolása szempontjából. Az első csoportba tartozik a Köztársasági Elnöki Hivatal és az Alkotmánybíróság Hivatala. A második csoportot az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala, a Magyar Tudományos Akadémia Titkársága, a Magyar Művészeti Akadémia Titkársága, az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára, az Egyenlő Bánásmód Hatóság, a Nemzeti Választási Iroda, a Nemzeti Emlékezet Bizottságának Hivatala és a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság alkotják. Az Alkotmánybíróság Hivatala tehát már nem az Országgyűlés Hivatalával és az Állami Számvevőszékkel kerül egy csoportba, amint azt a régi Ktv. tartalmazta, hanem a Köztársasági Elnöki Hivatallal került kiemelésre.

Az első csoportba tartozó hivataloknál négy darab, a második csoportba tartozó szerveknél pedig öt darab ügyintézői álláshelybesorolási kategóriát rögzít a jogszabály.¹⁷ A Küt. által alkalmazott ügyintézői kategóriák a tanácsos, vezető-tanácsos, főtanácsos, illetve vezető-főtanácsos, amelyek alapvetően a bérmegállapítás szempontjából bírnak jelentőséggel.

Korábban az Alkotmánybíróságon foglalkoztatott pályakezdő köztisztviselő gyakornoki besorolást kapott. Ezt követően – minthogy felsőfokú iskolai végzettséggel kellett rendelkeznie – az I. besorolási osztályba került. Ezen belül a Ktv. 24. §-a az alábbi hét besorolást különböztette meg: fogalmazó II. (az egy év gyakornokság után), fogalmazó I. (öt év után), titkár II. (kilenc év után), titkár I. (tizenhárom év után), tanácsos II. (tizenhét év után), tanácsos I. (huszonegy év után), és végül főtanácsos (huszonöt év után).

A Kttv. már csak öt besorolási fokozatot különböztetett meg: a fogalmazó (az egy év gyakornoki fokozatot követően), a tanácsos (három év után), a vezető-tanácsos (nyolc év után), a főtanácsos (tizenhat év után), illetve a vezető-főtanácsos (huszonöt év után). A besorolási fokozatokon belül ún. fizetési fokozatokon haladt előre a köztisztviselő

¹⁷ E második csoportban külön kategóriaként szerepel a Főtanácsos I. és a Főtanácsos II.

annak függvényében, hogy hány év szolgálati jogviszony állt mögötte. Így például egy pályakezdő személy gyakornok besorolást kapott, amivel az első fizetési fokozatba került, ahonnan egy év után került „feljebb” a fogalmazó fokozatba, ahonnan további két év kellett a tanácsosi fokozat eléréséig és így tovább. A magasabb besorolási fokozat eléréséhez a Kttv. 118–122. § értelmében a pályakezdőknek legalább két éves közigazgatási gyakorlat után, míg a nem pályakezdőknek pedig kinevezésük, áthelyezésük, illetve átsorolásuk időpontjától számított három éven belül le kellett tenniük a közigazgatási szakvizsgát.

A különböző fizetési fokozatokhoz természetesen eltérő, és egyre növekvő szorzószámok tartoztak. A megszorozandó illetményalap 2008 óta 38.650 forint volt. Ezen túlmenően a régi Ktv. 32. § (1) bekezdés értelmében a főtanácsosi besorolású köztisztviselő minisztériumi főosztályvezetői, a tanácsos I. pedig minisztériumi főosztályvezető-helyettesi illetményre volt jogosult. Ezzel összhangban a Kttv. 125. § (2) bekezdése alapján a vezető-főtanácsosi besorolású kormánytisztviselő főosztályvezetői, a főtanácsosi besorolású kormánytisztviselő főosztályvezető-helyettesi illetményre volt jogosult. Emellett pedig minden munkatárs – a munkáltatói jogkör gyakorlójának döntésétől függően – nyelvpótlékra volt jogosult [rég. Ktv. 44. §, 45. §, 48. §; Kttv. 141. §].¹⁸

A Ktv. 32. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróságon kétféle címet lehetett létrehozni: a tanácsadói és a főtanácsadói munkaköri megbízást. Mindkettő feltétele a jogi egyetemi végzettségen felül a jogi vagy közigazgatási szakvizsga és a legalább öt, illetve főtanácsadó esetében a tíz éves szakmai gyakorlat. A főtanácsadói és tanácsadói címet az elnök adományozta, nem minősült vezetői kinevezésnek és külön indokolás nélkül bármikor visszavonható volt.¹⁹ E címek óriási előnye a bérnövekedés volt, hiszen a Ktv. 32. § (1) bekezdése értelmében az e munkakörben foglalkoztatott köztisztviselő – tekintet nélkül a közszolgálati jogviszonyban eltöltött idejére – főtanácsosi vagy tanácsos I. besorolást kaphatott. Ehhez kapcsolódóan pedig a Ktv., valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2001. évi XXXVI. törvény a vezető alapilletményét főosztályvezető esetében az illetményalap 8-szorosára, főosztályvezető-helyettes esetében az illetményalap 7,5-szeresére emelte, így ennek megfelelően változott a főtanácsadók és tanácsadók alapilletménye is. E mellett a törvény 46. § (5) bekezdése külön csoportként kezelte az Országgyűlés Hivatalánál, a Köztársasági Elnök Hivatalánál, az Alkotmánybíróság Hivatalánál és az Állami Számvevőszéknél dolgozókat, ahol az illetménykiegészítés mértéke a felsőfokú iskolai végzettségű köztisztviselő esetében az alapilletményének 80%-a, a középiskolai végzettségű köztisztviselő esetében az alapilletményének 35%-a lett. Ezt a rendszert tartotta fenn a Kttv. is, amely immár az Országgyűlés Hivatalánál, a Köztársasági Elnöki Hivatalnál, az

¹⁸ A 4/1992. (VII. 9.) Tü. határozat szerint a teljes ülés egyetértett a nyelvpótlék bevezetésével.

¹⁹ Az SZMSZ lehetőséget teremtett szakmai tanácsadói és szakmai főtanácsadói cím adományozására is. Szakmai tanácsadói cím annak az I. besorolási osztályba tartozó ügyintéző köztisztviselőnek adományozható, aki legalább 5 éves szakmai gyakorlattal és közigazgatási vagy jogi szakvizsgával, illetve tudományos fokozattal (PhD) rendelkezik. A szakmai főtanácsadói címhez pedig 10 éves szakmai gyakorlat és közigazgatási vagy jogi szakvizsga, illetve tudományos fokozat (PhD) szükséges. A szakmai főtanácsadók és szakmai tanácsadók száma az Alkotmánybíróság Hivatalában nem haladhatja meg a 14 főt, nem minősül vezetői kinevezésnek és külön indokolás nélkül bármikor visszavonható. E címeket szintén az elnök adományozza.

Alkotmánybíróság Hivatalánál, az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalában, az Állami Számvevőszéknél, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeleténél és a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóságnál határozta meg egységesen az illetménykiegészítés mértékét a felsőfokú iskolai végzettségű köztisztviselő esetében az alapilletmény 80%-ában, a középiskolai végzettségű köztisztviselő esetében az alapilletmény 35%-ában. A Kttv. 125. § (2) bekezdése értelmében pedig – a Ktv. rendelkezéséhez hasonlóan – a vezető-főtanácsosi besorolású kormánytisztviselő főosztályvezetői, a főtanácsosi besorolású kormánytisztviselő főosztályvezető-helyettesi illetményre volt jogosult.

Ezzel a rendszerrel szakított a Küt., amelynek 1. melléklete tartalmazza az első csoportba tartozó különleges jogállású szervek, tehát az Alkotmánybíróság Hivatala és a Köztársasági Elnöki Hivatal által foglalkoztatott köztisztviselőkre vonatkozó béreket, míg a 2. melléklet a törvény hatálya alá tartozó többi különleges jogállású szervek által foglalkoztatott köztisztviselők bértábláját.²⁰ E táblázatok immár sávosan határozzák meg az egyes besorolási fokozatok alsó és felső határát, amelyen belül a Küt. 69. § (1) bekezdése alapján a munkáltatói jogkör gyakorlója állapítja meg az álláshelyhez tartozó havi illetmény mértékét. A sávos meghatározással párhuzamosan megszüntetésre került a Kttv. 141. § által ismert idegennyelv-tudási pótlék, így jogszabályi rögzítettség hiányában annak, illetve az egyéb képzési kritériumok teljesítésének honorálása vélhetően a munkáltatói jogkör gyakorlójának döntésén – illetve az Alkotmánybíróságnak juttatott forrásokon – múlik a jövőben.

4.3. A köztisztviselők feladatai

Az Ügyrend 24. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróságon foglalkoztatott köztisztviselők a szervezeti és működési szabályzatban meghatározottak szerint egyrészt alkotmánybírói törzskari tagozódásban az alkotmánybíró részére döntéselőkészítési és az alkotmánybíró által meghatározott egyéb feladatokat, másrészt pedig egyéb szervezeti egységekben a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott feladatokat látnak el.

A törzskari munkatársak között nincs hierarchia, de státusbeli különbségek vannak az érdemi munkatársak, tanácsadók és főtanácsadók között. A feladatok szakmai és operatív jellegűek, de ezen belül nagyon szerteágazók és tovább bővíthetők.²¹ Az egyes alkotmánybírói törzskaroknál azonban eltérően alakulnak a munkatársi reszortok.²²

Már a régi SZMSZ részletesen felsorolta az érdemi munkatársak feladatait, amely jól mutatja a tevékenység sokrétűségét. A feladatok **két feladatkör** szerint csoporto-

²⁰ A Küt. hatálya nem terjed ki immár az Országgyűlési Hivatalában foglalkoztatottakra, mivel őket a jogalkotó külön kiemelte a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény és az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény módosításáról szóló 2017. évi CLXXXVII. törvénnyel.

²¹ A jogász munkatársak túlzott hatalmától óv: POKOL (2004) i. m. 22–26. E tekintetben megemlítendő, hogy Németországban a munkatársak közösségét „harmadik szenátusnak” is nevezik, amely szószólót is választ magának. WIELAND i. m. 198.

²² Sólyom László törzskarában a tervezetek többségét maga az alkotmánybíró készítette és a főtanácsadók csak közreműködtek a kidolgozásában. A főtanácsadók közötti munkamegosztás alapvetően matematikai jellegű volt, vagyis testvériesen megfelezte a munkát Paczolay Péter és Halmai Gábor, de a munka elosztásakor figyeltek egymás érdeklődési körére is. SEREG (2005) i. m. 113.

síthatók. **Az elsőbe tartozik a döntés-előkészítő tevékenység.** Ezen belül egyrészt a határozattervezetek szakmai előkészítése „saját ügyekben”: határozat-, végzés-, valamint párhuzamos indokolás- és különvélemény-tervezetek megfogalmazása és megszerkesztése. Másrészt **a testületi ülések napirendjén szereplő egyéb ügyek szakmai előkészítése:** azok figyelemmel kísérése, véleményezése. Mindkettőhöz kapcsolódik az önálló kutatómunka, a folyamatos képzés, a hazai és külföldi jogszabályok, szakirodalom, precedensek összegyűjtése és elemzése, az Európai Unió Bírósága, valamint az Emberi Jogok Európai Bírósága joggyakorlatának figyelemmel kísérése. **A második feladatkör az ügyintézés:** a bizottsági és háromtagú tanácsi munka segítése, ügyviteli határidők betartása. Bármilyen részletes is a felsorolás, nem tekinthető taxatívnek. Az alkotmánybírósági munkatársak ugyanis a fentiekén túlmenően az alkotmánybíró által meghatározott egyéb szakmai feladatokat is ellátják. Ehhez kapcsolódóan az Alkotmánybíróság 6/2006. (VII. 11.) Tü. határozattal elfogadott Ügyviteli Szabályzatának 4. §-a kimondta, hogy „az alkotmánybírák törzskarai az alkotmánybíró utasításának és a jelen Szabályzatnak megfelelően látják el az ügyviteli és előkészítő teendőket, valamint egyéb teendőket.” Így például az egyéb teendők körébe sorolható az alkotmánybírósági ügyiratok kézbesítése, amelyet kivételesen, indokolt esetben végezhet alkotmánybírósági munkatárs küldöncként.

A régi SZMSZ-t az SZMSZ váltotta fel, amely az alkotmánybírói törzskarokat az alkotmánybírók tanácsadó, ügyintéző, döntés-előkészítő és adminisztratív munkaszervezeteiként definiálta. **Az SZMSZ** tartalmazta az érdemi munkatársak feladatainak felsorolását. **Nem állapított meg új feladatot, csupán pontosította a korábbiakat.** Ennek megfelelően a határozattervezetek szakmai előkészítése magában foglalja az indítvány vizsgálatát és annak elintézésre irányuló javaslatot. Az ügyintézési feladatkörben pedig kifejezetten nevesítette az öttagú tanácsi ülések emlékeztetőjének elkészítését, az iratbeszerzést, egyeztetést és az ügyintézési határidők betartását.

E korábbi szabályozással összhangban az új SZMSZ röviden annyit rögzíti az 5.3. pontban, hogy a köztisztviselők feladata az Alkotmánybíróság feladat- és hatáskörébe, illetve az Alkotmánybíróság Hivatalának feladatkörébe tartozó ügyek érdemi döntésre való előkészítése, erre vonatkozó felhatalmazás esetén a kiadmányozás. Ehhez kapcsolódik még az az előírás is, amely szerint a köztisztviselő az álláshelyén ellátandó, illetőleg a felettese által meghatározott feladatokat – a felettesétől kapott utasítás és határidő figyelembevételével – a jogszabályoknak, a szakmai előírásoknak és az ügyviteli szabályoknak megfelelően, önállóan látja el. Majd az SZMSZ-hez hasonlóan az egyes önálló szervezeti egységek alatt található a feladatok felsorolása.

Érdemes külön kitérni az **elnöki kabinetre**, amely az elnök munkaszervezete, és amely ennek megfelelően segíti az elnök irányítási, koordinatív, képviseleti, valamint a nemzetközi kapcsolatokkal és a nyilvánossággal összefüggő feladatainak ellátását. Az elnöki kabinetet személyesen az Alkotmánybíróság elnöke vezeti. Az elnöki kabinet a kabinetfőnökből, a nemzetközi és protokoll-ügyi vezetőből, a kommunikációs vezetőből és az elnöki kabineti jogászokból áll. Az elnöki kabinet tehát szervezeti értelemben elkülönül az elnök alkotmánybírói törzskarától, amelybe a törzskari jogászok és a titkárságvezető tartoznak.

Az SZMSZ a törzskari munkatársakhoz hasonlóan meghatározza az egyes köztisztviselők feladatait, illetve rögzíti, hogy az elnöki kabinet és az elnök alkotmánybírói

törzskara az elnök rendelkezésének megfelelően együttműködnek, így például az elnöki alkotmánybírói törzskar titkársági feladatokat ellátó munkatársa (titkárságvezető vagy titkár/nő) ellátja az elnöki kabinet titkári feladatait is.

Az elnöki kabinet részét képező elnöki kabineti jogászok hasonló feladatokat látnak el, mint a törzskari munkatársak azzal, hogy az is a feladatuk részét képezi, hogy figyelemmel kísérjék és értékeljék a joggyakorlat egységességének fenntartása érdekében az Alkotmánybíróság ítélkezési tevékenységét, és így a közzétett tervezeteket és feljegyzéseket az elnök részére abból a szempontból is elemezzék, hogy azok illeszkednek-e az Alkotmánybíróság joggyakorlatába, illetve az Alaptörvény rendelkezéseire. E speciális feladatok rögzítése arra vezethető vissza, hogy korábban az 1003/2017. (XII. 20.) AB Tü. határozat az SZMSZ-be iktatta az ún. jogegységi (fő)tanácsadói tisztséget, amely elkülönült az elnöki kabinet (fő)tanácsadóitól. A speciális, jogegységi feladatkörrel felruházott pozíció újdonságnak számított az Alkotmánybíróság történetében, ugyanakkor 2020. május 1-jét követően e kétféle elnöki kabineti tisztség összeolvadt, és immár egységesen elnöki kabineti jogászként szerepelnek a szabályozásban, amint azt az új SZMSZ 8.6. pontja tartalmazza.

A volt elnök kétfős titkársága az Alkotmánybíróság volt elnökének munkaszervezete, amelyet a volt elnök vezet a megbízatása megszűnését követő két évig.

Végül külön kiemelendők a **főtitkárság munkatársai**, akik az Alkotmánybíróság Hivatalában az iratkezelési, indítványelemzői, informatikai, a nyilvánossággal kapcsolatos tájékoztatási és sajtóreferensi feladatokat látják el, elősegítik a Hivatal érdemi szakmai munkáját, valamint felügyelik az Alkotmánybíróság könyvtárát. A főtitkárság látja el az Alkotmánybíróság teljes ülésének előkészítésével és lebonyolításával kapcsolatos feladatokat is. A főtitkárság – együttműködve a tanácsvezető alkotmánybírói törzskarával – közreműködik az öttagú tanácsok üléseinek előkészítésében. A főtitkárságot az Alkotmánybíróság elnökének irányítása mellett a főtitkár vezeti.

5. A Szervezeti és Működési Szabályzat

Az Abtv. 22. § (6) bekezdés értelmében **a szervezetre és működésre vonatkozó szabályokat az Alkotmánybíróság maga állapítja meg**, mégpedig a Szervezeti és Működési Szabályzatban. Ezzel összhangban a Küt. 99. § (4) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság Hivatalának szervezetét a szervet létrehozó törvény vagy annak felhatalmazása alapján a különleges jogállású szerv szervezeti és működési szabályzata határozza meg. Mint ismertetésre került, az Alkotmánybíróságnak története során több SZMSZ-e volt, a régi SZMSZ, az SZMSZ és az új SZMSZ.

Az Szervezeti Működési Szabályzat tartalmazza az Alkotmánybíróság adatait és működésére vonatkozó szabályokat (pl. képviselő), Az Alkotmánybíróság Hivatalának szervezetére és működésére vonatkozó szabályokat (pl. vezetés és irányítás), az önálló szervezeti egységeket (pl. törzskarok, elnöki kabinet, főtitkárság), valamint az Alkotmánybíróság Hivatalának működési rendjét (pl. munkaidő, a kiadmányozás rendje).

6. Az Alkotmánybíróság Hivatalának szervezeti működtetési feladatai és a gazdasági főigazgató

Az Abtv. elválasztja az Alkotmánybíróság Hivatalában az ügyviteli és döntéselőkészítési szakmai feladatokat a szervezeti működtetési feladatoktól. Az ügyviteli és döntés-előkészítési feladatokat a főtitkár és a főtitkárság, valamint az elnöki kabinet és a törzskarok látják el. A költségvetési, pénzügyi, gazdálkodási, munkaügyi, üzemeltetési, fenntartási, gépkocsi-üzemeltetési feladatait a **gazdasági főosztály** látja el.

A gazdasági főosztályt a **gazdasági főigazgató** vezeti. A gazdasági főigazgató az Alkotmánybíróságnak, mint költségvetési szervnek az államháztartásról szóló jogszabályok szerinti gazdasági vezetője, egyúttal **az Alkotmánybíróság Hivatalának helyettes vezetője**.

A gazdasági főigazgató **feladata** az Alkotmánybíróság működésével összefüggő gazdálkodási és pénzügyi feladatok ellátása az elnök irányítása mellett; az éves költségvetési terv, valamint a költségvetési gazdálkodásról szóló éves beszámoló elkészítése; gazdálkodás az éves költségvetési előirányzattal; a számvittel, a bankszámlavezetéssel, a pénzellátással, az előirányzat-gazdálkodással, a költségvetési adatszolgáltatással, a beruházásokkal kapcsolatos pénzügyi-gazdasági tevékenységgel, valamint a vagyonkezeléssel, vagyonhasznosítással, anyaggazdálkodással, a közétkeztetés megszervezésével kapcsolatos feladatok végrehajtása; a gazdasági főosztály vezetése, a gazdasági szervezet irányítása és ellenőrzése; a gazdasági teendők végrehajtása; a hatáskörébe tartozó gazdasági intézkedések meghozatala; a gazdasági kihatású kötelezettségvállalások ellenjegyzése; az Alkotmánybíróság Hivatalának gazdálkodásával, a költségvetés végrehajtásával és az észszerű és takarékos pénzfelhasználással kapcsolatos feladatok ellátása a külön szabályzatok szerint; kapcsolattartás a költségvetési feladatokat ellátó minisztériummal, az Állami Számvevőszékkel és a Magyar Államkincstárral; a vezetése alatt álló szervezeti egységek tevékenységének elemzése és értékelése; a vezetése alá tartozó szervezeti egység munkatársai teljesítményének értékelése; a vezetése alatt álló szervezeti egység munkatársai által előkészített iratok kiadmányozása (SZMSZ 11.6. pont).

A gazdasági főosztályon gazdasági főigazgató, gazdasági főosztály titkárságvezető, pénzügyi és számviteli vezető, pénzügyi és számviteli ügyintéző, bérszámfejtési és társadalombiztosítási ügyintéző, gazdasági ügyintéző, személy- és munkaügyi vezető, üzemeltetési vezető, a szakmunkás és egyéb fizikai alkalmazottak, a garázmester és a gépkocsivezetők segítik az Alkotmánybíróság munkáját (SZMSZ II. 11. 4. pont).